

Odškodninska odgovornost za poškodbe pri delu v gozdu in na kmetijah

Mirjana Jedrinović, Zavarovalnica Triglav d.d.

Vse bo v redu.

triglav

www.triglav.si

1. UVOD

- **Delo v gozdu** sodi med najnevarnejša dela in predstavlja povečano nevarnost za nastanek poškodb pri osebah, ki to delo opravljajo.
- **Delo na kmetijah** nevarno predvsem pri uporabi dol. strojev.
- Ali lahko v celoti preprečimo nastanek telesnih poškodb pri delu v gozdu in na kmetijah?

- Posledice, če pride do nesreče, v kateri se oseba telesno poškoduje ali celo umre:
 - socialne,
 - finančne.

Kaj lahko upravičenec zahteva?

ZAVAROVALNINA

- za invalidnost, smrt, dnevno nadomestilo
- pogoj: sklenjeno ustrezno NEZGODNO zavarovanje

ODŠKODNINA

- za nematerialno in materialno škodo
- pogoj: za škodo je **odgovorna tretja oseba**
- plačilo zahteva od odgovorne osebe ali od zavarovalnice (če je sklenjena zav. pogodba)

2. ŠKODA

- Kakšna je lahko škoda zaradi telesnih poškodb?
 - **Premoženjska škoda:** zmanjšanje premoženja (navadna škoda) ali izgubljeni dobiček.
 - **Nepremoženjska škoda:** povzročitev telesnih ali duševnih bolečin ali strahu drugemu.
- Pravno priznana škoda!

Nepremoženjska škoda

- Oblike nepremoženjske škode (po OZ-u):
 - telesne bolečine in nevšečnosti med zdravljenjem,
 - strah,
 - duševne bolečine zaradi zmanjšanja življenjskih aktivnosti,
 - duševne bolečine zaradi skaženosti,
 - duševne bolečine zaradi smrti bližnjega in
 - duševne bolečine zaradi posebno težke invalidnosti bližnjega.
- Za že pretrpljene in tudi bodoče bolečine.

Kako se določa denarna odškodnina za nematerialno škodo?

- Pravična denarna odškodnina (pravni standard).
- „Višina odškodnine je odvisna od pomena prizadete dobrine in namena odškodnine, ne sme pa podpirati teženj, ki niso združljive z njeno naravo in namenom.“ (179/II OZ)
- Individualizacija odškodnine (za vsak primer posebej).
- Objektivizacija odškodnine (vpetost v širše družbene okvire, primerljivost odškodnin).

3. ODŠKODNINSKA ODGOVORNOST

- **Krivdna odgovornost** – pravilo.

„Kdor drugemu povzroči škodo, jo je dolžan povrniti, če ne dokaže, da je škoda nastala brez njegove krivde.“ (131/I Obligacijskega zakonika)

- **Objektivna odgovornost** – izjema.

„Za škodo od stvari ali dejavnosti, iz katerih izvira večja škodna nevarnost za okolico, se odgovarja ne glede na krivdo.“ (131/II OZ)

Krivdna odgovornost

- Predpostavke:
 - ✓ škoda,
 - ✓ protipravno (nepravilno) ravnanje,
 - ✓ vzročna zveza,
 - ✓ krivda (se domneva, obrnjeno dokazno breme).
- Odgovarja povzročitelj.

Objektivna odgovornost

- Predpostavke:
 - ✓ škoda,
 - ✓ nevarna stvar ali nevarna dejavnost,
 - ✓ vzročna zveza (se domneva).
- Odgovarja imetnik nevarne stvari ali tisti, ki se z nevarno dejavnostjo ukvarja.

PRAVNA STANDARDA:

- **Nevarna stvar** je tista stvar, ki zaradi svoje namembnosti, lastnosti, položaja, kraja in načina uporabe lahko pogosto in v znatnem obsegu povzroči škodo (npr. motorna žaga, cepilec, eksplozivna telesa).
- **Dejavnost je nevarna**, če je:
 - pogostost škodnih posledic večja (kljub ustrezni skrbnosti nastanka škode ni mogoče vedno in v celoti preprečiti) in
 - pričakovano, da bo nastala škoda večja.

4. ODGOVORNOST ZA POŠKODBE DELAVCEV PRI DELU V GOZDU

- Po 179. čl. ZDR-1: če je delavcu povzročena škoda pri oz. v zvezi z delom, mu jo mora povrniti delodajalec po splošnih pravilih odš. prava.
- Poleg delodajalca je lahko odgovorna tudi kakšna druga oseba!
- Najpogosteje se zatrjuje **objektivna odš. odgovornost** – za škodo v zvezi z nevarno stvarjo ali nevarno dejavnostjo, se šteje, da izvira iz te stvari oz. dejavnosti, razen če se dokaže, da ta ni bila vzrok, 149. čl. OZ).

- **Posamezna opravila pri delu v gozdu je mogoče opredeliti kot nevarno dejavnost!**
- Še posebno nevarna je sanacija po žledolomu.
- **3. čl. Pravilnika o varstvu pri delu v gozdarstvu** (Ur. list SRS, št. 15/79) določa, da se podiranje drevja in izdelava gozdnih sortimentov, spravilo, nakladanje, razkladanje in prevoz gozdnih sortimentov ter dela pri skladiščenju lesa, nabiranje semen na stoječem drevju v gozdu, kleščenje stoječega drevja na drevesu ter uporaba strupenih kemičnih sredstev za varstvo rastlin štejejo med dela z večjo nevarnostjo za poškodbe in zdravstvene okvare.

Sodna praksa:

- **Sodba Vrhovnega sodišča RS opr. št. II Ips 72/2007** – skladno z določbo 3. čl. Pravilnika se podiranje drevja šteje za delo z večjo nevarnostjo za poškodbe, zato je podiranje dreves nevarna dejavnost in toženec, ki se s to dejavnostjo ukvarja, za tožnikovo škodo odgovarja po načelu objektivne odgovornosti.
- **Sodba VSL II Cp 30/2011** – po 3. čl. Pravilnika je spravilo gozdnih sortimentov delo z večjo nevarnostjo za nastanek poškodb. Delo gozdnega delavca se izvaja na različnih terenih in vremenskih pogojih, povezano je s premagovanjem ovir, ki jih predstavlja neraven in težko prehoden teren ter istočasnim fizičnim napornim delom – dejavnost v takšnih okoliščinah pomeni povečano nevarnost!

POSAMEZNA OPRAVILA PRI DELU V GOZDU, PRI KATERIH NAJPOGOSTEJE PRIHAJA DO NEZGOD

- Najnevarnejša so:
 1. podiranje drevja (sečna),
 2. izdelava gozdnih sortimentov (kleščenje vej in prežagovanje debel),
 3. spravilo gozdnih sortimentov iz sečišča.
- nevarna dejavnost → **OBJEKTIVNA ODG. DELODAJALCA**
- **SOPRISPEVEK oškodovanca** po 153/III čl. OZ

Neprevidnost delavca

- 9. čl. Pravilnika: delavec MORA pred pričetkom dela ugotoviti, kakšne nevarnosti mu pretijo pri delu (zlasti zelo strm ali skalnat teren, nagnjena drevesa, z enostransko krožnjo, suha / slabo vraščena / nagnita / votla drevesa, zelo gost sestoj).
- 12/II. čl. ZVZD-1: delavec mora delo opravljati s takšno pazljivostjo, da varuje svoje življenje in zdravje.

Pri podiranju dreves je potrebno:

- določiti smer podiranja,
- določiti smer umika in odstraniti ovire v smeri umika,
- s posebno pazljivostjo reševati obvisela ali na pol podrta drevesa,
- pravilno podirati dvojno raščena drevesa.

Sodna praksa :

- ***Sodba Vrhovnega sodišča RS, II Ips 750/2005*** – napačna smer podiranja dreves (obj. odg. + 30 % soprispevek delavca, ker je kršil 9. in 10. čl. Pravilnika).
- ***Sklep VDS, Pdp 142/1997*** – sodišče je opozorilo, da je nepravilna tehnika podiranja, zaradi katere je sekač skoraj v celoti odžagal ščetino, povzročilo hiter padec drevesa in posledično nezmožnost pravočasnega umika, kar lahko pomeni tudi delavčevo (so)odgovornost za nastalo škodo.

Pri izdelavi sortimentov je potrebno:

- še pred obdelavo drevesa zagotoviti njegovo stabilno lego,
- pri obdelavi drevesa na nagnjenem terenu stati na zgornji strani in nikoli na deblu,
- pri obdelavi drevesa na strmem terenu ali vpetega drevesa izbrati takšno stojišče, da delavca pri prežagovanju ne udari del drevesa (pravilno oceniti napetosti v drevesu),
- pri kleščanju vej s sekiro stati na nasprotni strani.

Sodna praksa Vrhovnega sodišča RS:

- ***II Ips 336/2002*** – *nepravilna ocena sil med razrezovajem debla (obj. odg + sopripek 20 %)*
- ***II Ips 631/2000*** – *napačna stran klestenja vej, gozdni inženir (sopripek 40%)*

Pri spravilu sortimentov iz sečišča:

- večinoma strojno (s traktorji in vitli), tudi ročno ali z vprego
- dolžnosti na strani delodajalca in na strani delavca

Sodna praksa:

- **Sodba VSL II Cp 4659/2010** (padec pri razvalčevanju žične vrvi na neravnem, kamnitem in z listjem prekritem terenu – 100 % odg.)
- **Sodba VSL II Cp 30/2011** (padec pri razvlačevanju žične vrvi pri spuščanju po strmem in razmočenem terenu – 100 % odg.)

KDAJ O ODGOVORNOSTI DELODAJALCA NE MOREMO GOVORITI?

- Ali je prav vsako delo v gozdu mogoče opredeliti kot nevarno dejavnost?
- **Primeri sodb:**
 - ***VSL II Cp 286/2015*** – upravljalec stroja za strojno sečnjo, poškodba med zamenjavo cilindra na stroju (ni nevarno delo)
 - ***VSL II Cp 744/2015*** – delovodja padel pri pregledu sečišča (sama hoja po gozdu ne predstavlja nevarne dejavnosti, četudi strm in vlažen teren, tla prekrita z mahom in listjem)

5. ODGOVORNOST ZA POŠKODBE PRI DELU NA KMETIJAH

- Poškodbe pri delu na kmetijah so prav tako pogoste, vendar je primerov iz sodne prakse manj (ker je običajno poškodovanec tudi odgovorna oseba in mu odškodnina zato ne gre).
- O odškodninski odgovornosti lahko govorimo, če se poškoduje:
 - delavec, ki je zaposlen na kmetiji,
 - oseba, ki na kmetiji pomaga prijatelju, sorodniku ali sosedu.

Poškodbe, ki nastanejo pri uporabi kmetijskih strojev in orodij

- Kmetijski stroji in orodja morajo biti **brezhibni** in izpolnjevati temeljne zahteve za varno delovanje stroja!
- Skrb za ustrezno vzdrževanje kmetijskih strojev in orodij je predvsem dolžnost imetnika teh stvari, če to skrb opusti, je lahko podana njegova krivdna odgovornost za škodo tretjim.
- Določene stroje in orodja sodna praksa šteje med nevarne stvari, zato za škodo, ki izvira iz teh stvari po objektivnem načelu odgovarja njihov imetnik (npr. cepilnik, motorna žaga).

Poškodbe, ki nastanejo pri vožnji s traktorjem

- Avtomobilsko zavarovanje traktorja krije škode, za katere je odgovoren voznik in nastane tretjim osebam pri uporabi in posesti vozila (traktorja).
- Odgovornost voznika traktorja za škodo, ki jo povzroči tretjim osebam (sopotniki, pešci) je objektivna.
- Lahko se ugotavlja soprispevek oškodovanca.

Poškodbe, ki nastanejo pri delu z živino

- 15-20 % vseh poškodb, ki se zgodijo pri kmetijskih delih, nastane pri reji in delu z živino.
- Nevarnost za nastanek poškodb je prisotna pri molži, krmljenju, privezovanju ali odvezovanju, nakladanju živali, negi parkljev in telitvi.
- V veliko primerih je poškodovan prav gospodar kmetije, zato ni odgovorne tretje osebe.
- **Sodba VSL II Cp 2431/2008** - pomoč soseda pri telitvi.

Hvala

